

Oogvereniging

Jaarverslag 2014

Eigen regie & ervaringsdeskundigheid

Omslagfoto: Annemarie Nodelijk was één van de sprekers tijdens de slechtziendendag
Ziende(r)ogen zichtbaar! op 18 januari 2014. Ze is zelf tassenontwerpster en slechtziend.
Foto: Blikvanger Fotografie

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord.....	5
I. Inleiding.....	6
2. Belangenbehartiging op landelijk niveau.....	7
2.1 Voucherproject Oog 2013-2015.....	7
2.2 Patiëntenperspectief goede oogzorg	8
2.3 Verstrekkingen zorgverzekeringen	8
2.4 Hoortoestellen Richtinghoren	9
2.5 Verkeer of Verkeerd.....	9
2.6 Openbare ruimte en gebouwen.....	11
2.7 Openbaar vervoer.....	11
2.8 Digitale Toegankelijkheid.....	12
2.9 Andere projecten van de Oogvereniging.....	12
2.10 Onderzoeksagenda	13
2.11 Advies mbt wetenschappelijk onderzoek, Uitzicht en Inzicht.....	13
2.12 Toegankelijk betalingsverkeer	14
2.13 Cliëntenperspectief Zorg en dienstverlening.....	15
2.14 Werk en arbeidsparticipatie.....	15
2.15 Toegang tot informatie, lectuurvoorziening.....	16
2.16 Partners	16
2.17 Internationaal.....	18
3. Ledengroepen.....	19
3.1 Patiëntengroepen	19
3.2 Regiogroepen.....	21
3.3 Themagroepen	21
4. Diensten en activiteiten.....	23
4.1 Ooglijn	23
4.2 Slechtziendendag.....	24
4.3 Testteam	25

5. Over de Oogvereniging	26
5.1 Missie en visie	26
5.2 Structuur van de vereniging	27
5.3 Bestuur en Ledenraad	28
5.4 Communicatie en voorlichting.....	28
5.5 Vrijwilligersbeleid.....	29
5.6 Medewerkers en bureau	30
6. Financieel.....	31
6.1 Balans per 31 december (nà resultaatbestemming)	31
6.2 Staat van baten en lasten	32
7. Bijlagen	33
7.1 De organisatiestructuur van de Oogvereniging.....	33
7.2 Oogvereniging in cijfers	36
7.3 Overzicht gebruikte afkortingen	37

Voorwoord

De Oogvereniging heeft zich in 2014 verder ontwikkeld tot een veelzijdige en actieve vereniging waarin mensen met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid elkaar konden vinden.

Eigen regie en ervaringsdeskundigheid staan in de Oogvereniging nog altijd voorop. Het thema dat ons bindt was het oog. Wie geconfronteerd wordt met een (ernstige) oogaandoening wil weten waar hij aan toe is. Wat zijn de perspectieven en behandelingsmogelijkheden? Als patiënt wil je over je toekomst meebeslissen.

Leidt de aandoening tot een beperking dan moet je die zien in te passen in je leven. Je gaat op zoek in het oerwoud van regelingen en voorzieningen, van revalidatie en hulpmiddelen. Wat heb je daarin te kiezen?

Functioneren behalve je ogen ook je oren niet goed, dan loop je tegen grote extra problemen op, vooral bij communicatie en oriëntatie. Hier geldt: één en één is méér dan twee.

- In het jaarverslag leest u hoe de Oogvereniging zich inzet in de oogheekunde, de revalidatie, de hulpmiddelenvoorziening en de begeleiding het belang van patiënten en cliënten steeds centraal stelt.
- U leest ook hoe de Oogvereniging zich inzet voor het realiseren van een samenleving waaraan iedereen, ongeacht zijn beperking, kan deelnemen. Dat betekent pleiten en lobbyen op de juiste plaatsen.
- Ten slotte leest u over het veelzijdige aanbod aan voorlichting en ledencontact, waarmee de Oogvereniging wil bereiken dat iedereen die met een oogprobleem te maken krijgt zo goed mogelijk beslagen ten ijs komt.

Dankwoord

Veel dank zijn we verschuldigd aan onze omgeving. Vele instellingen uit onze sector gaven inhoudelijke, praktische of morele steun aan ons werk, wat aanzienlijk heeft bijgedragen aan het resultaat.

Veel fondsen steunden ons met projectsubsidies, een stimulans om doelgericht en gefocust naar het resultaat toe te werken. Dit laatste deden ook legatarissen, onze donateurs en vele leden die ons bedachten met een extra vrijwillige bijdrage.

Wij wensen u veel plezier bij het lezen van ons jaarverslag.

Joep Aarts, directeur

Hein Jens, voorzitter

I. Inleiding

Dit jaarverslag vermeldt de belangrijkste feiten en ontwikkelingen die zich in het jaar 2014 hebben voorgedaan in en rond de Oogvereniging. Het verslag beperkt zich tot de hoofdlijnen. Aanvullende informatie is te vinden op de website www.oogvereniging.nl. Daar vindt u ook, in tekst en geluid, enkele interviews over belangrijke thema's die in 2014 aan de orde zijn geweest.

Op deze inleiding volgt een hoofdstuk over de belangenbehartiging. Eerst leest u over het Voucherproject Oog 2013-2015, een omvangrijk project waarin de Oogvereniging samenwerkt met een viertal zusterorganisaties en het LSR. Het project bundelt activiteiten gericht op de oogheeskundige zorg en op toegankelijkheid van de samenleving. Na het voucherproject komen in dit hoofdstuk nog tal van andere activiteiten en projecten aan de orde die in 2014 op de agenda stonden.

Hoofdstukken 3. en 4. geven een overzicht van de activiteiten van de ledengroepen en van diensten en evenementen in 2014. Daarna volgen hoofdstukken over de inhoud en werkwijze van de Oogvereniging: visie en missie, communicatie, vrijwilligersbeleid en een overzicht van bureau en medewerkers.

Aan het eind krijgt u dan nog een beeld van de Oogvereniging in cijfers en enkele bijlagen. Het verslag laat zien dat de Oogvereniging ook in 2014 zeer actief is geweest en dat we steeds meer groeien naar een sterke, naar buiten tredende partij, die de stem laat horen van vele mensen met een oogaandoening, een visuele beperking of doofblindheid in Nederland.

2. Belangenbehartiging op landelijk niveau

Van openbaar vervoer tot kwaliteit van de oogzorg, van werk en arbeidsparticipatie tot verstrekking van hulpmiddelen: het zijn gevarieerde thema's waar de Oogvereniging zich mee bezig houdt. Telkens gaat het erom de belangen te behartigen van mensen met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid. De Oogvereniging richt zich hierbij op een groot aantal partijen, waaronder overheden, medische en paramedische zorgverleners, zorgverzekeraars en bedrijven die publieke diensten aanbieden.

Een aantal van die thema's is zo belangrijk maar vaak ook zo complex dat een professionele aanpak is vereist. Zo'n thema wordt dan belegd bij een van de themacoördinatoren van het verenigingsbureau, die zich in het werk laat (bege)leiden en ondersteunen door een werkgroep van (ervarings)deskundigen.

In dit hoofdstuk vindt u de voornaamste resultaten van de landelijke belangenbehartiging 2014.

2.1 Voucherproject Oog 2013-2015

De Hoornvlies Patiënten Vereniging, MaculaVereniging, Nederlandse Christelijke Blinden- en slechtzienden Bond, Vereniging OOG in OOG en de Oogvereniging hebben de handen ineen geslagen en werken gedurende drie jaar samen in het zogenoemde Voucherproject Oog 2013-2015. Het project wordt gefinancierd door het ministerie van VWS, dat voor dit soort samenwerkingsprojecten vouchers aan de verenigingen ter beschikking stelt. Het LSR (Landelijke Steunpunt Medezeggenschap) ondersteunt het project en heeft eveneens zijn voucher ingezet. De Oogvereniging treedt op als penvoerder.

Zeven deelprojecten

Ervaringsdeskundige vrijwilligers van de samenwerkende organisaties hebben zeven deelprojecten uitgevoerd. Zij zijn begeleid door themacoördinatoren in dienst bij de Oogvereniging en de begeleidingscommissie, een commissie met bestuursafgevaardigden van de zes organisaties.

Drie deelprojecten gingen over de zorg voor patiënten. Deze drie deelprojecten waren:

- Patiëntenperspectief goede oogzorg
- Verstrekkingen zorgverzekeringen
- Hoortoestellen Richtinghoren

De andere vier deelprojecten gingen over toegankelijkheid en participatie. Deze vier deelprojecten waren:

- Verkeer of Verkeerd
- Openbare Ruimte en Gebouwen
- Openbaar vervoer
- Digitale Toegankelijkheid

Resultaten

Hieronder een korte weergave van de voornaamste projectresultaten. Een volledig overzicht van projectdoelen en resultaten 2014 is te vinden op www.oogvereniging.nl.

2.2 Patiëntenperspectief goede oogzorg

De oogzorg in Nederland is over het algemeen van hoge kwaliteit. Het kan echter nog beter. Het is belangrijk om meer vanuit de patiënt te gaan denken. Wat een oogarts of andere zorgverlener goede zorg vindt, kan verschillen van wat de patiënt echt nodig heeft.

Het project heeft via focusgroepen van patiënten een aantal verbeterpunten geïdentificeerd. De uitkomsten van de workshops/focusgroepen worden momenteel omgezet in kwaliteitscriteria voor goede oogzorg. Twee zaken vallen al op. 1: patiënten hebben veel behoefte aan goede informatie. En 2: patiënten willen graag meer onafhankelijkheid in de relatie tussen arts en patiënt. Over deze zaken wordt gesproken met diverse partijen zoals de beroepsvereniging van oogartsen NOG (Nederlands Oogheelkundig Gezelschap), de koepel van zorgverzekeraars, koepels van ziekenhuizen en de NPCF (Nederlandse Patiënten- en Consumenten Federatie)

Wat is er bereikt:

- Meer inzicht in wat patiënten meemaken, nodig hebben en belangrijk vinden.
- Algemene kwaliteitscriteria oogzorg in het ziekenhuis
- Betere samenwerking met diverse partijen, waardoor we mensen met een oogaandoening krachtiger kunnen vertegenwoordigen en de dialoog over goede oogzorg verbetert.

2.3 Verstrekkingen zorgverzekeringen

Voor mensen met een oogaandoening of een visuele beperking zijn hulpmiddelen een belangrijke voorwaarde om goed te kunnen participeren. De Zorgverzekeringswet regelt de verantwoordelijkheid voor de verstrekking van medicijnen, hulpmiddelen, brillenglazen en contactlenzen. Voor mensen die deze middelen nodig hebben is het cruciaal dat de verstrekking zo soepel mogelijk verloopt. Het project heeft zich in eerste instantie gefocust op de verstrekking van visuele hulpmiddelen, omdat juist hierover veel signalen binnenkomen.

Als eerste zijn de hulpmiddelenreglementen 2014 van zeven zorgverzekeraars vergeleken op het onderdeel visuele hulpmiddelen. Er bleken geen wezenlijke verschillen te zijn. Vervolgens zijn de vragen over hulpmiddelen in kaart gebracht en is op basis daarvan een enquête ontwikkeld naar ervaring met verstrekking en gebruik van hulpmiddelen, die in het voorjaar van 2015 zal worden uitgezet.

Wat is er bereikt:

- Meer inzicht in de ervaringen van de achterban met betrekking tot verstrekking van hulpmiddelen.
- Veel input voor een krachtigere belangenbehartiging.
- Zorgverzekeraar VGZ heeft op aandrang van het project de nodige verbeteringen doorgevoerd in het proces van hulpmiddelenverstrekking.

2.4 Hoortoestellen Richtinghoren

Verstrekkers van hoortoestellen houden niet of nauwelijks rekening met het grote belang dat een optimaal gebruik van het restgehoor heeft voor mensen met een visuele beperking. Het gaat niet alleen om hogere eisen aan verstaanbare spraak (liplezen is voor hen niet mogelijk), maar ook om het gebruik van het gehoor bij oriëntatie in de ruimte. In het huidige systeem krijgen doofblinden daardoor niet altijd het juiste hoortoestel. Zij moeten dan zelf bijbetalen of genoeg nemen met een ontoereikende voorziening.

Hoofdactiviteit van het project was de extra noden van mensen met een visuele naast een auditieve handicap onder de aandacht brengen bij alle betrokkenen, maar vooral bij verstrekkers en professionals in de hoorbranche. Het project heeft zich o.a. expliciet gericht op de makers van het NOAH-protocol. Het NOAH is het Nederlands Overleg Audiologische Hulpmiddelen. In dat protocol is de verstrekking van hoorhulpmiddelen vastgelegd, waaronder ook de verwijzing bij een hoorprobleem gecombineerd met een visuele beperking. Informatie aan de achterban moet er toe bijdragen dat visueel beperkten die op zoek zijn naar een hoortoestel beter beslagen ten ijs komen.

Wat is er bereikt:

- Kennis over de hoorzorg bij hoortoestelgebruikers met een visuele beperking is uitgebreid en verdiept, o.a.: wetenschappelijk onderzoek, persoonlijke ervaringen, kwaliteitscriteria en belangrijke verbeterpunten
- Zeer goed bezochte en gewaardeerde uitwisselingsbijeenkomst voor audiologen en andere zorgprofessionals uit de hoorzorg en de oogzorg
- Onderwerp staat meer op de agenda, opstellen van kwaliteitscriteria vanuit het perspectief van doofblinde mensen is in voorbereiding

2.5 Verkeer of Verkeerd

Het hoort volstrekt normaal te zijn dat ook blinde of slechtziende mensen zich veilig in het verkeer kunnen bewegen. Twee knelpunten die dit vaak in de weg staan zijn tekortschietende inrichting van voetgangersoversteekplaatsen en onvoldoende zichtbaarheid van fietsroutes.

Door inventarisatie en het verspreiden van informatie is hiervoor aandacht gevraagd.

Met behulp van de zebracheck, een product van het project Blijf Veilig Mobiel van de Ouderenbonden, is de situatie bij veel zebra's in kaart gebracht. Er is een workshop gehouden over shared space gebieden en hoe deze kunnen worden ingericht, zodat ook slechtziende en blinde verkeersdeelnemers zich in die gebieden zonder duidelijk vormgegeven stoepen en straten veilig kunnen verplaatsen. Voor de veiligheid van fietsroutes is in diverse publicaties aandacht gevraagd.

Wat is er bereikt:

- Veel aandacht voor het belang van veilige, goed toegankelijke oversteekplaatsen en zichtbare fietsroutes.
- Meer inzicht in wat slechtziende en blinde verkeersdeelnemers nodig hebben om zich veilig in het verkeer te bewegen.
- Diverse publicaties in de media, waaronder een blog voor het blad Verkeerskunde, als reactie

Uitreiking eerste NS-Business Card voor Blinden en Slechtzienden. Foto: Martijn Beekman

op de nieuwe richtlijn van het CROW *Bebakening en markering van wegen*. Volgens deze richtlijn hoeven fietspaden binnen de bebouwde kom nog niet geheel gemarkeerd te worden, in tegenstelling tot buiten de bebouwde kom. Onze leden hadden dit graag anders gezien.

2.6 Openbare ruimte en gebouwen

De openbare ruimte en (openbare) gebouwen moeten goed en veilig toegankelijk zijn voor iedereen. Dus ook voor mensen met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid. Dit stelt eisen aan inrichting en voorzieningen waarmee niet altijd rekening wordt gehouden. De werkgroep Openbare ruimte en gebouwen vraagt hiervoor aandacht. Een belangrijk punt is onjuiste toepassing van routegeleiding in de openbare ruimte. Aan de hand van concrete situaties heeft de werkgroep meegedacht over praktische oplossingen voor deze vraagstukken. Veel van deze zaken zijn beschreven in het handboek *Zicht Op Ruimte*, waaraan de werkgroep een bijdrage heeft geleverd.

Wat is er bereikt:

- Bij de verbouwing van grote stations als Utrecht CS en Rotterdam CS wordt, conform het convenant dat hierover met Prorail is gesloten, rekening gehouden met de behoeften van mensen met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid.
- Via (bijdragen aan) het handboek *Zicht Op Ruimte* en een item in het tv-programma *Kanniewaarzijn* zijn de inrichtingseisen onder de aandacht gebracht van bouwkundigen en het grote publiek.

2.7 Openbaar vervoer

Reizen met het openbaar vervoer is vaak niet eenvoudig als je blind of slechtziend bent. Accenten lagen dit jaar op het reizen met de OV-chip kaart, het meenemen van je geleidehond en het doelgroepenvervoer.

Met het invoeren van de OV-chipkaart is het zelfstandig reizen voor reizigers met een visuele beperking een stuk moeilijker geworden. OV-chip palen zijn moeilijk te vinden, schermen zijn moeilijk af te lezen, afgeboekt saldo is niet te controleren en zelfstandig opladen is vrijwel onmogelijk. Waar de NS al geruime tijd voor onze doelgroep goede tot aanvaardbare diensten biedt, zijn het vooral de opdrachtgevers in het stads- en streekvervoer die het bereiken van werkbare oplossingen in de weg staan. Dankzij aanhoudende lobby bij en politieke druk vanuit de Kamercommissie voor Infrastructuur werd er dit jaar niettemin een bescheiden eerste succes geboekt in de vorm van een kaart die reizen op rekening onder bepaalde omstandigheden mogelijk maakt. Hopelijk is dit de opmaat voor meer.

Het KNGF en de ledengroep Geleidehondgebruikers van de Oogvereniging hebben met hun acties media-aandacht gekregen voor het weigeren van geleidehonden in taxi's. Op dit punt is nu wetgeving in de maak.

Samen met partners van Leder(in) werd geadviseerd over een betaalbare oplossing voor het doelgroepenvervoer.

Wat is er bereikt:

- Reizen op rekening bij de NS en onder bepaalde omstandigheden bij het stads- en streekvervoer is gerealiseerd. Reisbedragen kunnen worden gecontroleerd voordat ze worden afgeboekt en herkenbare in- en uitcheckfouten worden achteraf gecorrigeerd.
- Wetgeving toegezegd om het meenemen van geleidehonden in taxi's verplicht te stellen.

2.8 Digitale Toegankelijkheid

In onze samenleving gaan visualisering en digitalisering hand in hand. Voor mensen met een visuele beperking is het niet altijd gemakkelijk en soms onmogelijk om online hun weg te vinden. In elk geval kost het omgaan met computers en smartphones hun belangrijk meer tijd dan de gemiddelde burger.

Deze problemen kunnen sterk worden teruggedrongen door bij het ontwerpen van software, apps en websites zogenaamde toegankelijkheidsrichtlijnen toe te passen. Om dit te realiseren hield men zich binnen het project digitale toegankelijkheid vooral bezig met beïnvloeding van (richtlijnen van) de overheid en met de voorlichting en lobby bij grote partijen. Hierin werd samengewerkt met partners als stichting Waarmerk Drempels Vrij en stichting Accessibility. Een aanvulling op deze benadering is gebruikers met een visuele beperking leren beter gebruik te maken van bestaande voorzieningen in standaard software, zoals Windows, IOS en Android, en beter te informeren over beschikbare hulpmiddelen. Gegeven de beperkte middelen van het project is hieraan geen prioriteit gegeven.

Wat is er bereikt:

- Het thema digitale toegankelijkheid bleek uiteindelijk taaier dan gedacht. Niettemin is het volgende bereikt:
- Meer grip op het onderwerp digitale toegankelijkheid.
- Netwerk voor thema digitale toegankelijkheid behoorlijk uitgebreid.
- Gevraagd voor belangrijke adviserende rol door de Rijksoverheid, o.a. in het doorbraakproject Massaal Digitaal 2017.

2.9 Andere projecten van de Oogvereniging

Ervaringsdeskundigheid staat bij de Oogvereniging voorop. Sterke inbreng van de doelgroep is een sleutelfactor en bepalend voor de koers van de Oogvereniging. Graag laten we u kennismaken met verschillende projecten die binnen de Oogvereniging lopen, en die zich richten op behandeling en preventie van een oogaandoening, dan wel op het verminderen of compenseren van de gevolgen daarvan.

2.10 Onderzoeksagenda

In 2014 is het project dat in 2013 al is gestart, rond het opstellen van een wetenschappelijke onderzoeksagenda, voortgezet in samenwerking met de MaculaVereniging en het Athena Instituut van de VU Amsterdam.

Binnen dit project zijn de onderzoeksbehoeften in kaart gebracht van mensen met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid. Het ging daarbij om onderzoek op medisch, paramedisch en maatschappelijk terrein.

De onderzoeksagenda werd opgesteld door het Athena Instituut volgens het door dit instituut ontwikkelde dialoogmodel. In de adviesraad voor het project hebben het Nederlands Oogheelkundig Gezelschap, de Optometristenvereniging Nederland, Bartiméus en Koninklijke Visio zitting genomen.

In 2014 zijn de behoeften geïnventariseerd, door middel van focusgroepen en een uitgebreide enquête.

Op 13 oktober 2014 was er een bijeenkomst waar het Athena Instituut aan zo'n 35 aanwezigen van binnen en buiten de Oogvereniging de resultaten presenteerde van het onderzoek. Meer dan 1000 mensen hadden de enquête ingevuld.

Op medisch gebied kregen de hoogste prioriteit:

- 1 De invloed van voeding en leefstijl om mijn oogaandoening te voorkomen, of de progressie ervan te vertragen of te stoppen
- 2 Erfelijkheidsonderzoek voor mijn oogaandoening om nauwkeuriger te voorspellen of (klein)kinderen van mensen met mijn oogaandoening een grotere kans hebben op mijn oogaandoening
- 3 Stamceltherapie die het verloren gegane oogweefsel kan vervangen

Op sociaal-maatschappelijk gebied eindigden de volgende 3 onderwerpen met de hoogste prioriteit:

- 1 Hoe algemeen gangbare technologieën aangepast kunnen worden om ze toegankelijk te maken voor mensen met een visuele beperking
- 2 Eenvoudige methode om productinformatie op verpakking toegankelijk te maken.
- 3 Verbetering techniek om gedrukte en geschreven tekst (zelf) om te (kunnen) zetten

Het Athena Instituut gaat de eindrapportage schrijven, zodat we die in 2015 kunnen verspreiden.

2.11 Advies mbt wetenschappelijk onderzoek, Uitzicht en Inzicht

Sinds 7 jaar host de Oogvereniging het panel dat voor Uitzicht de aanvragen voor wetenschappelijk onderzoek beoordeelt op de relevantie voor patiënten. Uitzicht is een administratief samengaan van 11 fondsen, die samen die subsidiegelden hebben te verdelen. Het panel beoordeelt de aanvragen met behulp van drie tools: de onderzoeksagenda, de criteria-waaijer van PGO en de eigen criteria die ontwikkeld zijn op een studiedag. Elk jaar worden er stappen gezet om tot een beter resultaat - lees: meer invloed - te

komen, samen met het wetenschapspanel. Het uitzichtpanel bestaat uit 8 personen die met ziekteoverstijgende blik de aanvragen kunnen beoordelen. Jaarlijks is er een studiedag. Voor de nieuwe ronde van 2015 / 2016 worden nieuwe leden geworven op basis van een uitgeschreven profiel.

Het programma InZicht financiert toepassingsgericht wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van mensen met een visuele beperking en eventuele bijkomende beperkingen. Dit onderzoek beoogt de kwaliteit van leven van de doelgroep te vergroten. Daarbij staat de vraag van de cliënt centraal. Binnen het programma is er veel aandacht voor samenwerking tussen onderzoek- en zorginstellingen.

De Oogvereniging levert een belangrijke bijdrage aan het cliëntenpanel van Inzicht. Dit panel let vooral op de relevantie van het aangevraagde onderzoek, de kans op succesvolle implementatie van het verwachte onderzoeksresultaat en de belasting van patiënten/cliënten die aan het onderzoek deelnemen.

In 2014 werden 9 projectaanvragen beoordeeld. Over 3 van de 4 gehonoreerde aanvragen had het cliëntenpanel positief geadviseerd. De vierde aanvraag die werd gehonoreerd achtte het panel minder relevant. Een grote verbetering in de werkwijze die dit jaar werd gevolgd was het bespreken van de projecten met de indieners. Voor beide partijen zeer leerzaam.

2.12 Toegankelijk betalingsverkeer

Mede namens leder(in) heeft de Oogvereniging medio 2014 een brief gestuurd naar de Nederlandse Vereniging van Banken met daarin de aanbeveling dat elke bank in zijn raad van bestuur een verantwoordelijke aanwijst voor toegankelijkheid en bereikbaarheid van de producten en diensten die men in zijn portfolio heeft.

Binnen de werkgroep Toegankelijkheid en Bereikbaarheid van het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer is gewerkt aan een position paper over uniformiteit en toegankelijkheid van betaalautomaten in winkels en andere verkooppunten.

Tevens heeft de Oogvereniging advies gegeven aan leder(in) bij de ontwikkeling van de Steffie-module zowerktiban.nl over de overgang naar IBAN op 1 augustus 2014.

2.13 Cliëntenperspectief Zorg en dienstverlening

Dit project was opgesplitst in twee deelprojecten:

Inbreng cliëntperspectief in transitie zorg en ondersteuning. Dit project is gestart maart 2012 en loopt tot maart 2016.

Kwaliteitscriteria t.a.v. cliëntenperspectief bij de instellingen voor zintuiglijk gehandicapten.

Dit is gestart medio 2013 en loopt tot maart 2016. Het wordt uitgevoerd door de werkgroep 'goede oogzorg'.

In 2014 is veel tijd en energie gaan zitten in het vanuit cliëntenperspectief beïnvloeden van de transitie van de zorg, die door met name Visio, Bartiméus en Robert Coppes Stichting geboden wordt. Deze werd tot nu toe geboden in het kader van de AWBZ, maar zal per 1 januari 2015 overgedragen worden naar de WLZ, de Zorgverzekering en de WMO. Na een intensief traject leek er een convenant te komen voor de onderdelen die onder de Zorgverzekeringswet gaan vallen, maar op het laatste moment wilde Zorgverzekeraars Nederland, de koepel van de zorgverzekeraars, dit convenant niet ondertekenen.

In september startte een vergelijkbaar traject voor de onderdelen die naar de WMO gaan. Daar zit de Vereniging Nederlandse Gemeenten aan tafel. In beide trajecten trok de Oogvereniging samen op met de dovenorganisaties en die samenwerking was prettig en effectief.

2.14 Werk en arbeidsparticipatie

De arbeidsparticipatie van visueel beperkten is met 39% erg laag (ook ten opzichte van andere groepen arbeidsgehandicapten). Het wetsvoorstel "Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten" is een bedreiging voor de arbeidsparticipatie van veel visueel beperkten. Zij vallen buiten de doelgroep van het quotum (mensen die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen) en de tendens die in de aanloop naar de behandeling van de wet steeds duidelijker werd was dat werkgevers niet bereid zijn arbeidsgehandicapten aan te nemen die buiten het quotum vallen. Een directe bedreiging voor de werkgelegenheid dus. Vanuit de Oogvereniging is in 2014 politiek gelobbyd en de problematiek is onder de aandacht gebracht van Tweede Kamerleden van de commissie SZW. Verder organiseerde de Oogvereniging een overleg tussen verschillende werkgeversverenigingen en vakbonden om gezamenlijk een sterkere lobby te kunnen voeren voor een verbreding van de quotumdoelgroep.

Op 10 december deed de Oogvereniging mee aan een ludieke actie bij de Tweede Kamer, in samenwerking met leder(in), om de politiek te beïnvloeden. Dit is echter niet echt gelukt. De wet is ingevoerd zoals ingediend.

Verder nam de Oogvereniging ook in 2014 deel in het project 'Op eigen kracht aan het werk'; een samenwerking tussen acht verenigingen waarin plannen worden ontwikkeld om de arbeidsparticipatie van arbeidsgehandicapten te vergroten.

2.15 Toegang tot informatie, lectuurvoorziening

Belangrijkste aandachtsveld in dit project is de toegankelijkheid, bruikbaarheid en bereikbaarheid van de studie- en vaklectuur in aangepaste vorm. De producent van deze lectuur is Dedicon. De laatste jaren zijn er veel klachten geweest over deze voorziening, zo sterk zelfs, dat mensen hun studie hebben gestopt, omdat de lectuurvoorziening te moeizaam verliep.

In 2014 heeft de Oogvereniging drie gesprekken met Dedicon gevoerd. In januari werd gesproken over de ervaringen in 2013 en werden afspraken gemaakt voor verbetering. In juni werd gesproken over de toekomstplannen van Dedicon. Dedicon wilde graag input vanuit de Oogvereniging: waar heeft de klant behoefte aan in de komende jaren. In november zat men nogmaals aan tafel, nu ter bespreking van het plan dat door Dedicon was opgesteld voor de toekomst.

De verhouding met Dedicon is verbeterd in 2014; er wordt beter naar elkaar geluisterd, begrip groeit evenals de samenwerking om het gezamenlijke doel te bereiken: verbetering van de studie- en vaklectuurvoorziening in aangepaste vorm.

Zorgelijk is dat Dedicon zich als gevolg van aangescherpte subsidievoorwaarden genoodzaakt ziet de dienstverlening aan gebruikers die geen onderwijs volgen steeds verder te beperken. Nieuw materiaal wordt voor hen niet meer omgezet. Deze inperking van de mogelijkheden laat zien dat het nodig is de voorziening in aangepaste lectuur opnieuw in z'n geheel te bezien. Een andere aanleiding daarvoor ligt in de invoering van de nieuwe bibliotheekwet. De Oogvereniging heeft in samenwerking met andere belanghebbenden (Vereniging van Leesgehandicapten, de Lezersraad van Stichting Aangepast Lezen) gereageerd op het concept wetsvoorstel en op het definitieve wetsvoorstel. Ter voorbereiding op de debatten in de Tweede Kamer zijn er contacten geweest met Kamerleden van de Christen Unie, de PvdA en het CDA. Door middel van een aangenomen motie werd de minister gevraagd in gesprek te blijven met de belangenorganisaties, om ook de aangepaste lectuurvoorziening in de nieuwe wet goed te borgen.

Tot slot was de Oogvereniging gesprekspartner in de ontwikkelingen rond braille bladmuziek en bleven we ook in 2014 de vinger aan de pols houden met betrekking tot het WIPO verdrag. Een internationaal verdrag dat de uitwisseling van boeken in aangepaste leesvorm tussen landen zou moeten gaan vergemakkelijken. De ratificatie van dit verdrag verloopt erg moeilijk binnen Europa.

2.16 Partners

Allereerst een overzicht van de belangrijkste partijen waarmee de Oogvereniging regelmatig contact heeft over de verschillende thema's.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Dit ministerie gaat over de inrichting van de zorgmarkt en beïnvloedt via subsidies de indeling van het maatschappelijk middenveld waartoe de Oogvereniging behoort.

In diverse werkgroepen van het ministerie praat de Oogvereniging mee over de transitie van

de zorg, de overdracht van zorg vanuit de AWBZ naar de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Deze overdracht heeft grote gevolgen voor onze doelgroep. De inzet is om zo veel mogelijk onder te brengen in het basispakket van de Zvw (Zorgverzekeringswet), zodat een samenhangend aanbod aan zorg, hulpmiddelen en begeleiding blijft bestaan. Voor specialistische Wmo-diensten bepleit de Oogvereniging collectieve landelijke inkoop.

Nederlands Oogheelkundig Gezelschap (NOG)

Het contact met de oogheelkunde loopt vaak via de verschillende patiëntengroepen, omdat het dan over een bepaalde aandoening of over een groep van aandoeningen gaat. Toch is er ook behoefte aan contact dat de patiëntengroepen overstijgt. Dit speelt bijvoorbeeld wanneer het gaat om kwaliteit van oogzorg of over wetenschappelijk onderzoek. In het najaar is hiervoor een eerste, verkennend gesprek met het NOG gevoerd.

Ieder(In) (voorheen CG-Raad en platform VG)

De Oogvereniging is lid van Ieder(In), de netwerkorganisatie voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Het contact met Ieder(In) is vooral toegespitst op specifieke onderwerpen. Toegankelijk betalingsverkeer is een gezamenlijk project. Ook op het vlak van Wmo en arbeidsparticipatie werken de medewerkers van de Oogvereniging en van Ieder(In) intensief met elkaar samen.

De laatste jaren is daar ook bijgekomen de samenwerking rondom de ratificatie van het VN verdrag voor mensen met een beperking.

Vivis

Vivis is het samenwerkingsverband tussen Koninklijke Visio, Bartiméus en de Robert Coppes Stichting. De voorzitters van de Raad van Bestuur van deze instellingen bespreken in Vivis-verband gezamenlijke beleidsonderwerpen. De Oogvereniging heeft hiervoor een standing invitation.

Hoog op de agenda staat ook hier de transitie van de zorg, met name de transitie van de AWBZ naar de Zvw. Verder wordt gesproken over de kwaliteit van revalidatie en begeleiding, gezien vanuit het perspectief van cliënten. Ook dit is een belangrijk thema voor de Oogvereniging.

In 2014 is gestart met overleg over de betrokkenheid van ouders bij de belangenbehartiging en dan is met name gezocht naar mogelijkheden om de medezeggenschap vorm te geven voor ouders met kinderen met een visuele beperking, die gebruik maken van onderwijsbegeleiding vanuit Koninklijke Visio of Bartimeus in het regulier onderwijs.

Oogfonds en andere fondsen

Zonder de steun van fondsen is het werk van de Oogvereniging niet mogelijk. De Oogvereniging spreekt regelmatig met diverse fondsen over de financiering en de voortgang van projecten.

Bijzondere vermelding verdient het Oogfonds, dat naast incidentele steun voor projecten al jaren een aanzienlijke bijdrage levert aan de basiskosten van de Oogvereniging.

2.17 Internationaal

Opkomen voor de belangen van mensen met een visuele beperking, een oogandoening of doofblindheid gebeurt niet alleen in Nederland. Op verschillende terreinen wordt samengewerkt met organisaties in andere (Europese) landen. Eén van de vaste samenwerkingspartners is de overkoepelende European Blind Union, waarbij ook de Oogvereniging is aangesloten.

De Oogvereniging is de organisatie die Nederland vertegenwoordigt binnen de EBU. In 2014 was Nederland vertegenwoordigd in de commission for Road Safety and Transport en in de commission for liaising with the EU. Met name de laatstgenoemde is een belangrijke commissie om invloed uit te kunnen oefenen op het beleid van de Europese Unie.

In 2014 heeft de Oogvereniging brieven gestuurd naar eigen parlementariërs om regelgeving aangenomen te krijgen om de toegankelijkheid van openbare websites te verbeteren. Vanuit de Liaising Commission wordt hier met enige regelmaat aandacht voor gevraagd.

Ook in verband met de ratificatie van het WIPO verdrag (zie toegankelijke informatievoorziening) wordt samengewerkt met de EBU.

In november 2014 organiseerde de EBU een evenement in Brussel om leden van het Europees Parlement te laten kennismaken met het werk van de EBU. Met ruim 200 personen waaronder 50 parlementsleden werd een persoonlijk gesprek gevoerd. Belangrijkste boodschap: De achterban van de EBU wacht met smart op de al voor 2012 aangekondigde European Accessibility Act.

De werking van de Europese richtlijn aangaande toegankelijke overheidswebsites moet worden uitgebreid naar apps en verbreed naar publieke diensten

Europese steun is nodig voor het invoeren van domotica standaards zodat apparatuur als wasmachines en magnetrons bedienbaar blijft voor mensen die niet goed zien.

Vanuit Nederland is de secretaris van de Oogvereniging hierbij aanwezig geweest.

Een ander thema op internationaal vlak is de ratificatie van het VN verdrag voor de rechten van mensen met een beperking.

In 2014 heeft een medewerker van de Oogvereniging een aantal keren voorlichting gegeven aan verschillende groepen binnen de vereniging over dit VN-verdrag. Daarbij kwamen interessante discussies op gang en mensen willen verder met de tips die zijn gegeven, zoals die om alvast te gaan werken met Agenda 22.

De Oogvereniging werkt nauw samen met leder(in) bij de verdere uitwerking van dit project.

3. Ledengroepen

Leden kunnen zich binnen de Oogvereniging aansluiten bij één of meer ledengroepen. Patiëntengroepen zijn gericht op een specifieke oogaandoening of groep oogaandoeningen. Regiogroepen zijn actief in een bepaald geografisch gebied. themagroepen verenigen leden met een gezamenlijk belang of een gezamenlijke interesse. Veel zaken waarmee de Oogvereniging zich bezighoudt zijn ondergebracht bij een ledengroep. De ledengroepen hebben veel beleidsruimte om hun activiteiten in te vullen, zij het dat onderlinge afstemming en afstemming op het landelijk werk wel wordt bewaakt.

Elke ledengroep houdt zijn eigen pagina's bij op de website van de Oogvereniging. U vindt daar actuele gegevens over de activiteiten van de groep, maar ook het verslag over 2014, waarnaar we korthedshalve verwijzen.

Hier volstaan we met enkele highlights om u een globaal beeld te geven.

3.1 Patiëntengroepen

Glaucoomdag

Op 27 september vond de Glaucoomdag plaats. Prof. N.M. Jansonius van het UMC Groningen hield een voordracht over de rol van genen en licht bij Glaucoom. Een betoog over de samenhang tussen Glaucoom en andere ziekten.

Daarna konden mensen deelnemen aan workshops over o.a. autorijden, kans of risico; als het

Glaucoomdag. Foto: Blikvanger fotografie

zicht minder wordt; fotograferen met Glaucoom; licht en Glaucoom; medische ontwikkelingen. Een informatieve dag, waarop ook ruimte was voor ontmoeting en onderlinge uitwisseling van ervaringen.

Retinacongres

Het tweejaarlijkse congres van Retina International werd eind juni 2014 gehouden in Parijs. Een delegatie van de patiëntengroep Retina was daarbij aanwezig. Er was volop gelegenheid om delegaties uit andere landen en werelddelen te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. Het congres werd vooral besteed aan het delen van de nieuwste wetenschappelijke informatie. Er waren voordrachten uit allerlei landen, ook uit Nederland. Ons land levert een uitstekende bijdrage aan onderzoek voor mensen met een netvlies aandoening en de verspreiding van goede patiëntinformatie.

Tijdens het congres werd de ledenvergadering gehouden van Retina International. Evenals bij de Oogvereniging kwam uit de behandelde onderwerpen ook hier het onderscheid naar voren in twee aandachtsgebieden, een patiëntendomein en een participatiedomein. Beide aspecten kregen ruimschoots aandacht. Voornaamste uitkomst was dat de landen hun agenda's beter op elkaar gaan afstemmen en dat er een begin wordt gemaakt met een internationaal retina-kantoor.

Steun voor wetenschappelijk onderzoek

De patiëntengroep PXE vroeg in 2014 aandacht voor belangrijk onderzoek in verband met hun oogandoening. Recent was in Utrecht het LEP (Landelijk Expertise Centrum Pseudo Xanthoma Elasticum) opgericht. Met een aantal deskundigen is daar een start gemaakt met het in kaart brengen van de PXE patiënten. De patiënten worden onderzocht, krijgen voorlichting en advies.

Door het oprichten van het LEP is meer gebundelde kennis over PXE ontstaan. Een volgende stap is dan het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Zo werd onlangs ontdekt dat een bepaald reeds op de markt beschikbaar medicijn mogelijke verkalking van de bloedvaten bij PXE patiënten zou kunnen beperken. Om dit medisch vast te stellen was verder onderzoek noodzakelijk.

De patiëntengroep PXE heeft zich ingezet voor het werven van fondsen om dit onderzoek mogelijk te maken. Toen het totaal benodigde bedrag bijna was bereikt, is de Oogvereniging gevraagd het sluitbedrag bij te dragen en het bestuur heeft hierop positief gereageerd.

Zoeken naar efficiencywinst

Na de fusie tot Oogvereniging is het aantal patiëntengroepen binnen de vereniging vergroot. Drie patiëntengroepen waren voor de fusie zelfstandige verenigingen. Het functioneren als groep binnen een vereniging was even wennen en het kostte tijd om een goede, eigen plek te vinden binnen de vereniging. 2014 is ook gebruikt om na te denken over de structuur en werkwijze van de verschillende patiëntengroepen en te bekijken hoe er efficiënter gewerkt kon worden. Het gaat tenslotte om de leden en niet om de structuur.

3.2 Regiogroepen

De regiogroepen organiseren activiteiten op het gebied van lotgenotencontact, regionale belangenbehartiging en voorlichting. Door de fusie en de komst van diverse nieuwe patiënten- en themagroepen, is door veel regiogroepen in 2014 gezocht naar mogelijkheden voor samenwerking met deze groepen. In een aantal regio's is dan ook een zogenaamde 'oogdag' georganiseerd. Een dag waarop leden en niet-leden welkom zijn en waar informatie wordt geboden op allerlei gebied. Er zijn stands met hulpmiddelen, informatie over geleidehonden, een oogarts en een optometrist, die informatie geven en oogmetingen doen; kortom, een breed scala met voor elk wat wils.

Om het onderling contact te stimuleren zijn in alle regio's leuke, interessante en gezellige activiteiten georganiseerd. Een uitstapje naar de vogelopvang in Ureterp, een kookmiddag in Rijswijk, een sport en spelmiddag in Emst, een bezoek aan een kaasboerderij in Etten Leur. Vele mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen.

In het kader van de belangenbehartiging is er ook veel gebeurd in de regio's. De grote wijzigingen in de zorg, die per 1 januari 2015 zouden ingaan, leidden tot vele informatiemiddagen rondom de Wmo en de participatiewet. In Limburg, Goes, en Hengelo, om maar een paar voorbeelden te noemen, werden leden geïnformeerd over de komende veranderingen.

Ook het thema mobiliteit krijgt van oudsher veel aandacht in de regio's. Betrokkenheid bij de inrichting van steden en dorpen, de toegankelijkheid van openbare gebouwen en het openbaar vervoer blijven ook regionaal belangrijke thema's. Op vele plaatsen vindt overleg plaats en zijn leden van de Oogvereniging betrokken bij veranderingen op dit gebied.

Een ander belangrijk onderwerp dat in opkomst is in alle regio's is de ICT. In veel regio's ontstaan ICT-groepjes, waarin leden elkaar ondersteunen en wegwijs maken op de computer, de tablet, de smartphone. Deze groepen zijn van groot belang, aangezien de informatievoorziening in de huidige samenleving onvermijdelijk steeds digitaler wordt.

Ten slotte is er in 2014 veel aandacht besteed aan het nadenken over de vraag hoe de Oogvereniging in het algemeen en de regiogroepen in het bijzonder kunnen moderniseren. Meer aansluiting vinden bij de 21e eeuw. Met dit proces is een begin gemaakt en dit zal in 2015 in volle hevigheid doorgaan.

3.3 Themagroepen

Binnen de Oogvereniging bestonden in 2014 vijf zeer ongelijksoortige themagroepen. In de bijeenkomsten van de Oud-revalidanten en de O.O.G. (Open Oecumenische Gemeenschap) ligt de nadruk sterk op onderling contact. Bij de Oud-revalidanten gaat het om ontmoeting tussen personen die enige tijd intern bij het Loo Erf hebben gerevalideerd, bij de O.O.G. gaat het om gedeelde interesse in spiritualiteit.

De groep Geleidehondgebruikers organiseert activiteiten met een deels recreatief karakter, er is echter altijd een educatief element gericht op het werken met de hond en het aanleren van nieuwe vaardigheden aan hond en baas.

Daarnaast neemt de ledengroep een stuk belangenbehartiging en ledenservice voor haar rekening. Er is overleg met de brancheorganisatie van geleidehondenscholen (BBN) over regelingen en kwaliteitseisen. Bij problemen met een school kan de gebruiker vragen om bemiddeling vanuit de ledengroep en er is een klachtenprocedure overeengekomen. In de pers vroeg de ledengroep aandacht voor het recht de hond mee te nemen in de taxi (wetgeving in de maak) en om meer bekendheid van de witte stok als verkeerstekken.

Binnen de themagroep Oogvereniging Jongeren&Studenten en de themagroep Ouders van Kinderen met een visuele beperking doet zich de ontwikkeling voor dat leden niet meer erg warm lopen voor sterk gestructureerde groepsactiviteiten. Het binnen de Oogvereniging gehanteerde organisatiemodel voor ledengroepen – een bestuur gecontroleerd door een ledenvergadering – werkt hier niet meer. Velen onderkennen weldegelijk de gezamenlijke interesses en belangen, maar voor uitwisseling van ervaring en standpuntbepaling ziet men meer heil in een lossere netwerkstructuur. Ad hoc contacten, vooral ook via sociale media, kunnen zo'n structuur goed ondersteunen. Aanvullend daarop kunnen na gebleken behoefte activiteiten worden georganiseerd waarbij medewerkers van het bureau de helpende hand kunnen bieden.

Voorbeelden van ad hoc activiteiten waren in 2014 het door de Oogvereniging georganiseerde sportkamp voor kinderen met een visuele beperking en twee activiteiten van een groepje ouders in Twente. Deze ouders hebben elkaar ontmoet bij de ouderbegeleiding van Bartimeus en zijn zelf activiteiten gaan organiseren, omdat ze het belangrijk vinden dat hun kinderen andere kinderen met een visuele beperking ontmoeten. In juni is een groepje ouders met kinderen het 'blote voetenpad' in Deventer gaan lopen en in november is met een grote groep kinderen met een visuele beperking een bezoek gebracht aan de Grolschveste, het stadion van FC Twente. De activiteiten zijn leuk voor de kinderen en ouders kunnen ervaringen en tips uitwisselen.

Naar verwachting zal deze ontwikkeling zich bij meer (leden)groepen gaan voordoen. Uitdaging voor de Oogvereniging is om aan deze veranderende maatschappelijk behoefte inhoud te geven zonder de binding met leden te verliezen en met behoud van recht van spreken namens de doelgroep.

4. Diensten en activiteiten

De bekendste dienst van de Oogvereniging is wel de Ooglijn. Iedereen die op zoek is naar een luisterend oor of informatie wil over (leven met) een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid kan bij de Ooglijn terecht.

Een tweede activiteit die inmiddels landelijke bekendheid geniet is de jaarlijkse slechtziendendag, waarop met lezingen en workshops een bepaald aspect van het leven met een visuele beperking extra wordt belicht.

Als laatste noemen we het Testteam van de Oogvereniging, dat bestaat uit ervaringsdeskundigen die de toegankelijkheid en bruikbaarheid van goederen en diensten testen.

In dit hoofdstuk geven we een impressie van deze activiteiten.

4.1 Ooglijn

In 2014 wisten opnieuw veel mensen de Ooglijn te vinden met vragen van allerlei aard. Totaal een kleine 4.000 contacten. Dat was iets minder dan in 2013. Dit is grotendeels te verklaren door de afname van het aantal vragen over de OV-chipkaart. Mensen benaderden ons voor advies of voor een luisterend oor. De vragen kwamen via de telefoon, per e-mail, via Twitter of via het Gezondheidsplein.

Meer medische vragen

In 2014 zien we een duidelijke toename van het aantal (sociaal)-medische vragen. Wat doe je als je een diagnose krijgt, maar verder niet of nauwelijks weet wat de oogaandoening inhoudt? Wat als je geen goede vertrouwensband met je oogarts hebt? Wat als de oogdruppels zulke bijwerkingen geven dat het middel soms erger lijkt dan de kwaal? Hoe kun je een second opinion vragen? Kun je zelf ook iets doen om (de kans op) een erfelijke oogaandoening te verkleinen? Zomaar een greep uit de vragen die in 2014 aan de Ooglijn werden gesteld. De Ooglijn gaf advies, wees mensen op hun rechten en hielp zo nodig met het voorbereiden van een gesprek met de oogarts. Soms was het bieden van een luisterend oor echter het meest nodig.

Gezondheidsplein

In 2013 zijn wij gaan samenwerken met het Gezondheidsplein. Via deze website kunnen mensen anoniem gezondheidsvragen stellen en informatie krijgen over medische en paramedische zaken. De Ooglijn draaide ook in 2014 mee in het online spreekuur. Zo hopen we de Ooglijn en de Oogvereniging bij een breder publiek onder de aandacht te brengen. Met enige regelmaat komen er via het Gezondheidsplein vragen binnen. Soms zijn die vragen zelfs aanleiding tot een persoonlijk gesprek.

Ov-chipkaart in rustiger vaarwater

Werd de Ooglijn in 2013 nog overstelpt met vragen over de OV-chipkaart, in 2014 werd het op dat gebied veel rustiger. In oktober deed de NS-Business Card voor Blinden en Slechtzienden zijn intrede. Voor (een deel van) de doelgroep biedt dit reisproduct een oplossing. Doordat

onvolledige en onjuiste reistransacties worden gecorrigeerd kan de gebruiker namelijk zonder financiële zorgen op reis. Natuurlijk gaf de Ooglijn volop informatie over deze nieuwe kaart.

Pro-actief

De Ooglijn reageert op vragen die binnenkomen, maar werkt ook actief aan de online kennisbank. Daarnaast werden items voor de nieuwsbrief van de Oogvereniging geschreven, die vaak weer nieuwe vragen oproepen. Zo informeerden we onze achterban over de mogelijkheid om, op grond van de visuele beperking, bezwaar te maken tegen de extra huurverhoging in het kader van de 'scheefhuur'. Mensen vroegen ons vervolgens regelmatig of het in hun situatie wel of geen zin had om bezwaar te maken.

Signalen

De Ooglijn krijgt allerlei signalen binnen die voor de themacoördinatoren van belang zijn. Zo waren er in 2014 veel klachten over de nieuwe uitvoerder van de Ov-begeleiderskaartvoorziening, Argonaut. De themacoördinator kon deze signalen gebruiken in de contacten met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. De klachten hebben ertoe geleid dat we in 2015 met Argonaut in gesprek gaan.

4.2 Slechtziendendag

De slechtziendendag 2014 had als motto: Ziende(r)ogen zichtbaar! en stond in het teken van verlichting, kleur en contrast. Er waren diverse sprekers rond het thema: iemand van het projectbureau Toegankelijkheid, een optometrist en een ontwerpster die tevens

Slechtziendendag Ziende(r)ogen zichtbaar! Foto: Blikvanger fotografie

ervaringsdeskundige was op dit gebied. Onder de bezielende leiding van Twan Huys, werd een rondetafelgesprek gevoerd.

's Middags was er een gevarieerd aanbod van workshops: van Digitale fotografie tot Ervaringen gedeeld, van Android vs. Apple tot Zicht op ruimte. In de wandelgangen kon men bij allerlei stands informatie krijgen over slechtziendheid en de thema's van de dag.

Er waren ca. 400 deelnemers, inclusief organisatoren, sprekers, standhouders en begeleiders.

4.3 Testteam

Nadat in het voorjaar een nieuwe coördinator was aangesteld voor het testteam, kwam het werk van deze vrijwilligers langzaam weer op gang. Voornaamste werkvelden voor het testteam zijn het openbaar vervoer, de NS en ProRail en daarnaast het betalingsverkeer en dan met name de banken, het digitaal en mobiel bankieren.

Zo zijn er in 2014 de volgende tests uitgevoerd:

In gesprek met de Rabobank uitleg gegeven over het gebruik van mobiele telefoon en tablet bij het bankieren.

In een brainstormsessie met ING gesproken over de ontwikkeling van de ING Mobiel Bankieren App.

De toegankelijkheid van drie enquêtes: één van NS over reizen met een functiebeperking; één van NS over assistentieverlening en één van de NPCF over het programma Aandacht voor Iedereen.

Aanraakschermen van een oplaadautomaat van NS.

Advies gegeven over de plaatsing van braillebordjes op de trapleuning van dubbeldekker treinen.

Reviews uitgevoerd van routebeschrijvingen op 10 NS stations, in opdracht van ProRail.

Een grootschalige test plaats van een simulatie van een elektronische stemprinter, in opdracht van het Ministerie van BZK.

5. Over de Oogvereniging

2014 was het tweede jaar van de Oogvereniging die in 2013 ontstond uit een fusie van zeven organisaties. Nu het stof van de fusie enigszins is neergedwarreld kan met vreugde worden geconstateerd dat de Oogvereniging aan zichtbaarheid, herkenbaarheid en prestige heeft gewonnen ten opzichte van de versnipperde structuren uit het verleden. Het resultaat is meer dan de som der delen. Tegelijkertijd komen er weeffoutjes aan het licht in de gekozen structuur van de fusieorganisatie. De behoefte wordt gevoeld om de structuur van de organisatie nog eens onder de loep te nemen en daarbij minder te kijken naar de patronen vanuit het verleden en meer naar de behoeften van vandaag de dag en de komende jaren. Met dat proces is in de najaarsledenraad van 2014 een begin gemaakt.

In dit hoofdstuk staan we allereerst stil bij missie en visie, het fundament van de Oogvereniging. Daarna beschrijven we het proces van bezinning op de structuur waartoe de ledenraad in november 2014 heeft besloten. We sluiten af met vermelding van de samenstelling van Ledenraad en bestuur en de belangrijkste genomen besluiten.

5.1 Missie en visie

De missie van de Oogvereniging is als volgt geformuleerd: 'Oogvereniging Nederland is een organisatie van, voor en door mensen met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid. Ze brengt mensen met elkaar in contact, biedt hen informatie en bundelt hun ervaringen, om zo de belangen van de doelgroep in de samenleving te behartigen en hun participatie te bevorderen.'

De kerntaken van de Oogvereniging zijn:

- Contact tussen leden, ervaringen delen en van elkaar leren
- Voorlichting 1) aan de doelgroep over medische ontwikkelingen, hulpmiddelen, relevante wet- en regelgeving enzovoort, en 2) aan de samenleving: wat betekent het om te leven met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid en wat kunt u hierin betekenen?
- Opkomen voor de belangen van mensen met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid bij overheid, zorgverzekeraars, zorgaanbieders, maatschappelijke instellingen en dergelijke
- Diensten leveren aan de doelgroep, zoals het organiseren van een sportkamp voor kinderen met een visuele beperking

Eigen regie en ervaringsdeskundigheid staan bij de Oogvereniging voorop. Dit ziet u terug in de standpunten van de Oogvereniging:

- Op de zorgmarkt is de patiënt of cliënt de eerste partij. Hij praat mee vanuit zijn ervaringsdeskundigheid
- Bij het inrichten van de samenleving is inclusie de leidraad. Alle mensen moeten kunnen meedoen, ongeacht hun beperking
- Patiënten zijn klanten: zij zijn goed geïnformeerd en beslissen mee over hun behandeling
- Revalidatie is erop gericht dat mensen zo veel mogelijk zelfstandig blijven
- Zorgkwaliteit wordt gemeten vanuit het perspectief van patiënten

De Oogvereniging is ervoor om de ervaringen van haar achterban te bundelen en te verwoorden.

5.2 Structuur van de vereniging

Bij de fusie is voor de Oogvereniging de volgende structuur afgesproken. De Oogvereniging telt 28 ledengroepen, waaronder:

- Zeven patiëntengroepen gericht op een specifieke oogaandoening of een groep oogaandoeningen.
- Vijf themagroepen gericht op een specifiek onderwerp of specifieke doelgroep zoals geleidehondgebruikers of ouders van kinderen met een visuele beperking.
- Zestien regiogroepen die zich richten op lokale en regionale activiteiten en belangen.

De ledengroepen hebben een ruim mandaat op hun eigen werkterrein. Maar er zijn natuurlijk ook onderwerpen die het belang van één ledengroep overstijgen. Deze onderwerpen coördineert het bestuur van de Oogvereniging. Daarnaast bereidt het bestuur het beleid van de vereniging voor en ziet het toe op de uitvoering.

In deze opzet lijken ledengroepen los van elkaar te staan, terwijl in werkelijkheid patiëntengroepen enerzijds en regiogroepen anderzijds veelal dezelfde uitdagingen hebben en niet zelden overlappende ledenbestanden. In feite zijn binnen het werkveld van de Oogvereniging twee domeinen te onderkennen:

- Een patiëntendomein waarop patiëntengroepen zich richten; dit omvat zaken als preventie en behandeling van oogaandoeningen, kwaliteit van de oogzorg, ketenzorg.
- Een participatiedomein, waarop regiogroepen zich richten; dit omvat beperken en compenseren van de gevolgen van visusverlies, revalidatie en onderwijs, toegankelijkheid en inclusieve samenleving.

De werkzaamheden binnen elk van deze domeinen kunnen beter op elkaar worden afgestemd, waarbij ook de afstemming met landelijke belangenbehartiging vanuit het verenigingsbureau aandacht behoeft.

Een ander punt ter overdenking is de afstemming van de werkzaamheden in beide domeinen op elkaar en de positie van themagroepen. Ten slotte moet gekeken worden naar de besluitvormingsstructuur van de vereniging. Het bestuursmodel voor de eigen activiteiten

– bestuur en ledenvergadering – vormt voor de meeste ledengroepen al een grote belasting. Het organiseren van het debat over verenigingsbreed beleid betekent voor veel ledengroepen een overkill aan bestuurlijke rompslomp.

Tijdens de ledenraad van november 2014 heeft het bestuur een aantal beslispunten voorgelegd, om in 2015 bovenstaande structuurvraagstukken te gaan uitwerken, om te komen tot een herstructurering van de vereniging.

5.3 Bestuur en Ledenraad

De ledenraad, het hoogste orgaan van de Oogvereniging, kwam in 2014 3 maal bijeen, op 28 maart, 28 juni en 22 november. De ledenraad van 28 maart stond vooral in het teken van inhoudelijke discussie. Na een presentatie werd er uitgebreid gediscussieerd over het VN verdrag voor de rechten van mensen met een beperking en de betekenis van ratificatie door Nederland van dit verdrag. Wat zouden gevolgen kunnen zijn voor de Oogvereniging en op welke manier kan de Oogvereniging gebruikmaken van dit verdrag bij de belangenbehartiging. Het tweede grote onderwerp van deze ledenraad was het thuisgevoel in de vereniging. De fusie heeft diverse groepen bij elkaar gevoegd, maar voelen deze leden zich ook allemaal thuis in de vereniging? En zo niet, wat zou daarvoor dan moeten gebeuren?

Deze discussie is in de loop van 2014 nog verder gevoerd en resulteerde in de novemberledenraad in een discussienotitie met voorstellen tot verandering.

In de juni- en novemberledenraad stonden de standaardonderwerpen op de agenda, zoals jaarverslag, jaarrekening 2013, begroting en beleid 2015. Verder was ook de communicatie binnen en buiten de vereniging steeds een belangrijk onderwerp.

Tijdens de juniledenraad waren er bestuursverkiezingen. Van het startbestuur waren alle leden, behalve de voorzitter en de penningmeester aftredend. Van de 7 aftredende bestuursleden waren er 2 herkiesbaar. Deze twee werden herbenoemd en er werden drie nieuwe bestuursleden benoemd (zie bijlage 7.2)

5.4 Communicatie en voorlichting

2014 was nog steeds een jaar van zoeken naar de goede vormen voor de communicatie. Modernisering was daarbij een duidelijk uitgangspunt, maar tegelijkertijd blijft de toegankelijkheid van informatie voor alle leden, c.q. alle mensen met een visuele beperking of oogaandoening van groot belang.

In 2014 was men gestart met twee bladen: een vernieuwde vorm van Anders Bekeken en het Oogmagazine (medisch gericht). Van beide bladen verschenen diverse nummers en men was redelijk tevreden over de inhoud. Toch bleef de wens om uiteindelijk te komen tot 1 verenigingsblad. In de tweede helft van 2014 is er naar toe gewerkt om te komen tot dit ene blad. In 2015 komt dit ene blad tot stand onder de naam OOG.

Met betrekking tot de website speelden in 2014 dezelfde soort discussies. De website was

vooral ingericht op basis van de structuur van de vereniging. Voor buitenstaanders is dit niet altijd een logische indeling, waardoor het moeilijk was de informatie te vinden die men zocht. Mensen die de website bezoeken, zoeken op thema; ze willen iets weten over hun oogaandoening, over de toegankelijkheid van een museum, of over de vraag of ze recht hebben op bepaalde vergoeding of dienstverlening.

Op basis van deze ervaring is besloten ook de website meer op thema te gaan inrichten in plaats van op structuur. Dit proces is in 2014 in gang gezet en zal in 2015 z'n beslag krijgen.

Ook via de sociale media wordt de Oogvereniging steeds bekender. Op Twitter en Facebook kan men de Oogvereniging volgen en op die manier worden ook steeds meer jongeren bereikt.

De Oogvereniging heeft zich in 2014 op twee grote beurzen landelijk gepresenteerd: de ZieZo-beurs in april en de 50+ beurs in september. De ZieZo-beurs richt zich vooral op de participatiekant van het leven met een visuele beperking; tijdens de 50+ beurs is meer aandacht voor de patiëntenkant, de medische ontwikkelingen bij oogaandoeningen.

De twee belangrijkste domeinen van de Oogvereniging zijn daarmee aan bod gekomen.

Naast deze landelijke activiteiten op het gebied van communicatie en voorlichting gebeurt er ook nog veel op regionaal en lokaal niveau. Het geven van voorlichting op scholen of bij verzorgingshuizen is nog steeds een belangrijke taak van regiogroepen.

Daarnaast geven alle ledengroepen eigen informatie aan de leden die bij de groep zijn aangesloten. Specifieke informatie over de regio, het thema of de oogaandoening waarvoor de groep is opgericht.

5.5 Vrijwilligersbeleid

In 2014 is voortgebouwd op het werk dat in 2013 is verzet door de werkgroep. In de ledenraad van juni is besloten iets meer tijd te nemen voor de invoering van het vrijwilligersbeleid. Wel is de onkostenregeling vastgesteld en is besloten dat snel gestart zou worden met het invoeren van vrijwilligerscontracten. Dit is in 2014 nog niet gebeurd, maar staat voor 2015 gepland.

Op 25 oktober vond de jaarlijkse vrijwilligersmiddag plaats. Alle actieve vrijwilligers van de vereniging waren uitgenodigd voor een interessante middag vol informatie en uitwisseling. Het eerste deel van de middag stond in het teken van de komende transitie in de zorg. De themacoördinator gaf een overzicht van de veranderingen die op stapel stonden en men kon hierover vragen stellen.

Daarna werd er gediscussieerd over de vereniging sinds de fusie. Het zogenaamde 'thuisgevoel' was onderwerp van gesprek. Elders in dit jaarverslag is dit onderwerp verder uitgewerkt.

Tijdens het tweede deel van de middag kon men workshops volgen rond diverse thema's. Zo kon men praten over: de revalidatie, werken met de participatiewet, grip op de Wmo, 'hoe maak je nieuws?' shared space en het werken met telefoon, computer of tablet.

Een zeer interessante en geanimeerde middag werd afgesloten met een netwerkborrel.

5.6 Medewerkers en bureau

Als men al dacht dat we na het roerige fusiejaar 2013 in 2014 wat tot rust zouden kunnen komen, dan pakte dat toch een beetje anders uit. Per 1 januari 2014 droeg de heer Jan Terlouw de voorzittersfunctie over aan de nieuwe voorzitter, de heer Hein Jens. Na een lange en intensieve zoektocht, was de heer Jens bereid gevonden de functie te aanvaarden.

Daarnaast had de directeur van de Oogvereniging, de heer Peter Hulsen in december 2013 aangekondigd dat hij per 1 februari 2014 een nieuwe baan had aanvaard. Dit betekende dus op twee belangrijke posten nieuwe mensen.

Per 1 maart 2014 trad de nieuwe directeur, Joep Aarts in dienst. Na een snelle en degelijke inwerktijd pakte hij de uitdaging op om met de medewerkers een nieuwe kijk te ontwikkelen op de functie van het verenigingsbureau. Dit leidde tot een andere stijl van werken en nieuw elan bij de medewerkers.

In de eerste helft van 2014 vertrokken twee medewerkers, de coördinator van het testteam en de themacoördinator Wmo en participatie. Er vonden intern enige verschuivingen plaats, waarna er drie vacatures opnieuw werden ingevuld:

themacoördinator betalingsverkeer bij wie ook een aantal uren voor het testteam werd ondergebracht;

themacoördinator Wmo en zorg en ondersteuning thuis;

themacoördinator werkgelegenheid en participatie

Met deze drie nieuwe medewerkers was het team weer op volle sterkte en kon de belangenbehartiging op de diverse gebieden worden versterkt.

Per 31 december 2014 telde het bureau 15 medewerkers, 11,12 fte. Ten opzichte van 31 december 2013 een stijging van 0,2 fte.

6. Financieel

6.1 Balans per 31 december (nà resultaatbestemming)

(in euro's)

	2014	2013
ACTIVA		
Vaste activa		
Verbouwing	11.786	23.572
Vlottende activa		
Vorderingen		
Overige vorderingen en overlopende activa	368.057	302.573
Liquide middelen	2.941.821	2.923.080
Totaal	<u>3.381.304</u>	<u>3.249.225</u>
 PASSIVA		
Eigen vermogen		
Vrij besteedbaar vermogen		
Algemene reserves	1.547.006	1.531.641
Continuïteitsreserves	300.000	300.000
Bijzondere reserves	195.728	195.728
Bestemmingsreserves	651.672	495.048
Reserves ledengroepen	422.946	407.407
	<u>3.117.352</u>	<u>2.929.824</u>
Kortlopende schulden		
Belastingen	34.688	35.707
Overlopende passiva	229.264	283.694
Totaal	<u>3.381.304</u>	<u>3.249.225</u>

6.2 Staat van baten en lasten

(in euro's)

	Werkelijk	Begroting
	2014	2014
Baten		
Baten algemeen	533.683	682.000
Lotgenotencontract	127.000	107.000
Voorlichting/informatie	103.000	103.000
Belangenbehartigingen	509.248	495.000
Ooglijn	140.000	90.000
Ledengroepen	202.309	196.000
Totale baten	1.615.240	1.673.000
Lasten		
Vereniging	216.625	225.000
Lotgenoten	196.879	212.000
Voorlichting/informatie	240.529	248.000
Belangenbehartigingen	464.544	526.000
Organisatie algemeen	19.762	37.000
Ooglijn	121.442	107.000
Ledengroepen	315.973	351.000
Totale lasten	1.575.754	1.706.000
Resultaat	39.486	-33.000

Voorstel verdeling Resultaat

Reserve Fonds contact met de Wetenschap	25.000
Reserve ledengroepen	42.112
Algemene reserves	-27.626
	39.486

Voor meer gedetailleerde informatie over onze jaarcijfers verwijzen we u graag naar onze Jaarrekening 2014 en de toelichting daarop. Deze zijn beschikbaar als digitaal bestand (pdf) en op te vragen bij het bureau van de Oogvereniging.

7. Bijlagen

7.1 De organisatiestructuur van de Oogvereniging

Ledenraad

Bestuur

1 januari 2014

Voorzitter | Hein Jens

Penningmeester | Freek Hoek

Vice-voorzitter | Jan Vreeburg

Secretaris | Rob van Vliet

Algemeen bestuurslid | Charlotte van de Molengraaf

Algemeen bestuurslid | Gea Bouwman

Algemeen bestuurslid | Roxana van Mourik

Algemeen bestuurslid | Aline Saers

Waarnemer | Geert van Delden

31 december 2014

Voorzitter | Hein Jens

Penningmeester | Freek Hoek

Vice-voorzitter | Jan Vreeburg

Secretaris | Rob van Vliet

Algemeen bestuurslid | Véronique Nas

Algemeen bestuurslid | Jan Plak

Algemeen bestuurslid | Lex Hendriksen

Verenigingsbureau

Directeur: Peter Hulsen; op 1 maart 2014 opgevolgd door Joep Aarts

Verenigingssecretariaat

Coördinator bureau | Marian Hagenbeek

Secretaresse | Ingrid Cremers

Medewerker secretariaat/ledenadministratie | Mila Nanhoe

Secretaresse/ambtelijk secretaris bestuur | Marga Zwanenburg

Coördinator communicatie | Karlijn de Winter

Coördinator vrijwilligersnetwerk | Ton van Weerdenburg

Ooglijn

Medewerker Ooglijn | Mirjam Boers

Medewerker Ooglijn | Jannes Dijkhuizen

Medewerker Ooglijn | Ton van Weerdenburg

Themacoördinatoren

Themacoördinator Digitale toegankelijkheid | Nathalie Hendrix

Themacoördinator Werk en Wmo | Marianne Klein; op 1 mei 2014 opgevolgd door Roos

Hoelen als themacoördinator Werk en door Laura Hoogstraten als themacoördinator WMO

Themacoördinator Patiëntenperspectief Goede Oogzorg en Verstrekkingen Zorgverzekeringen
| Petra Kortenhoeven

Themacoördinator Verkeer en Openbaar Vervoer | Ingeborg van der Pijl

Themacoördinator Lectoraatvoorziening | Marga Zwanenburg

Themacoördinator Betalingsverkeer en coördinator van het testteam; vanaf 24 februari 2014
Dennis Dondergoor

Themacoördinator Openbare Ruimte en Gebouwen | Herman Evers (vrijwilliger)

Beleidsadviseur | Toos Schippers

Ledengroepen

Patiëntengroepen

DoofBlinden

Glaucoombelangen

Albinisme

LOA / LHON

PXE

Retina

Uveïtis

Themagroepen

Geleidehondgebruikers

Open Oecumenische Gemeenschap

Ouders van kinderen met een visuele beperking

Jongeren en studenten

Oud-revalidanten

Regiogroepen

Amsterdam

Arnhem/Nijmegen

Drenthe

Friesland

Gooi, Eemland en Flevoland

Groningen

Haaglanden

Leiden
Noord- en Midden-Limburg
Noord-Brabant / Zeeland
Noordwest
Rotterdam
Twente / Oost-Gelderland
Utrecht
West-Overijssel / Veluwe
Zuid-Limburg

Werkgroepen

Toegankelijkheid

Werkgroep Verkeer of Verkeerd *
Werkgroep Openbaar Vervoer *
Werkgroep toegankelijkheid openbare ruimte en gebouwen *
Werkgroep digitale toegankelijkheid *
Werkgroep toegankelijkheid betalingsverkeer (in ontwikkeling)
Werkgroep toegankelijkheid cultuur (in ontwikkeling)
Werkgroep Lectoraatvoorziening
Werkgroep Werk

Zorg, ondersteuning en dienstverlening

Werkgroep Zorg en Ondersteuning Thuis
Werkgroep Patiëntenperspectief *
Werkgroep Verstrekkingen Zorgverzekeringen & projectgroep hoortoestellen *

Ontwikkeling Oogvereniging

Werkgroep voorbereiding vrijwilligersbeleid

Diverse onderwerpen

Werkgroep Zicht op Onderzoek
Werkgroep Internationaal

*= Deze werkgroep maakt deel uit van Voucherproject Oog 2013 – 2015, een gezamenlijk initiatief van de Hoornvlies Patiënten Vereniging, MaculaVereniging, Nederlandse Christelijke Blinden- en slechtzienden Bond, Vereniging Oog In Oog en Oogvereniging.

7.2 Oogvereniging in cijfers

REGIOGROEPEN	1 december 2013	31 december 2014
Groningen	253	173
Friesland	284	218
Drenthe	205	137
Twente / Oost-Gelderland	222	138
West Overijssel / Veluwe	474	291
Arnhem/Nijmegen	477	285
Gooi, Eem- & Flevoland	380	209
Utrecht	579	347
Amsterdam	801	518
Noordwest	617	361
Leiden	386	182
Haaglanden	460	247
Rotterdam	653	306
Noord-Brabant / Zeeland	958	555
Noord- en Midden-Limburg	311	217
Zuid-Limburg	229	165
	7289	4349
PATIËNTENGROEPEN		
Glaucoombelangen	3230	2887
DoofBlinden	169	199
PXE	55	57
Retina	1414	1334
Albinisme	73	77
LOA/LOHN	73	85
Uveïtis	97	108
	5111	4747
THEMAGROEPEN		
Ouders van kinderen met een visuele beperking	176	139
Geleidehonden	208	222
Oud-revalidanten	208	202
Open Oecumenische Gemeenschap	213	213
Jongeren en studenten	74	90
	879	866

Het totale ledenaantal per 31 december 2014 is 7026.

7.3 Overzicht gebruikte afkortingen

- AWBZ - Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
- BOR - Belangengroep Oud Revalidanten
- EBU - European Blind Union
- LOA - Contactgroep Lebers Opticusatrofie
- MD - Macula Degeneratie
- NPCF - Nederlandse Patiënten- en Consumenten Federatie
- O.O.G - Open Oecumenische Gemeenschap
- PGO - Patiënten Gehandicapten Organisatie
- PXE - Contactgroep Pseudo Xanthoma Elasticum
- VWS - Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- WBU - World Blind Union
- Wmo - Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- Zvw - Zorgverzekeringswet

Postbus 2344 – 3500 GH Utrecht

www.oogvereniging.nl

Telefoon: 030 – 2992 878

E-mail: info@oogvereniging.nl

Twitter: [@oogvereniging](https://twitter.com/oogvereniging)

Heeft u vragen? Bel de Ooglijn!

Bij de Ooglijn kunt u terecht voor informatie en een luisterend oor. De Ooglijn is er voor iedereen die zelf of in zijn omgeving te maken heeft met een visuele beperking, een oogaandoening of doofblindheid.

Ooglijn: 030 – 2945 444

E-mail: ooglijn@oogvereniging.nl

Twitter: [@ooglijn](https://twitter.com/ooglijn)